

FORSKUDDSBETALINGER AV DAGPENGER UNDER KORONAKRISEN – 1 AV 3 DAGPENGE-SØKERE MOTTOK FORSKUDD DEN FØRSTE MÅNEDEN

Frøydis M. Bakken og Eugenia Vidal-Gil

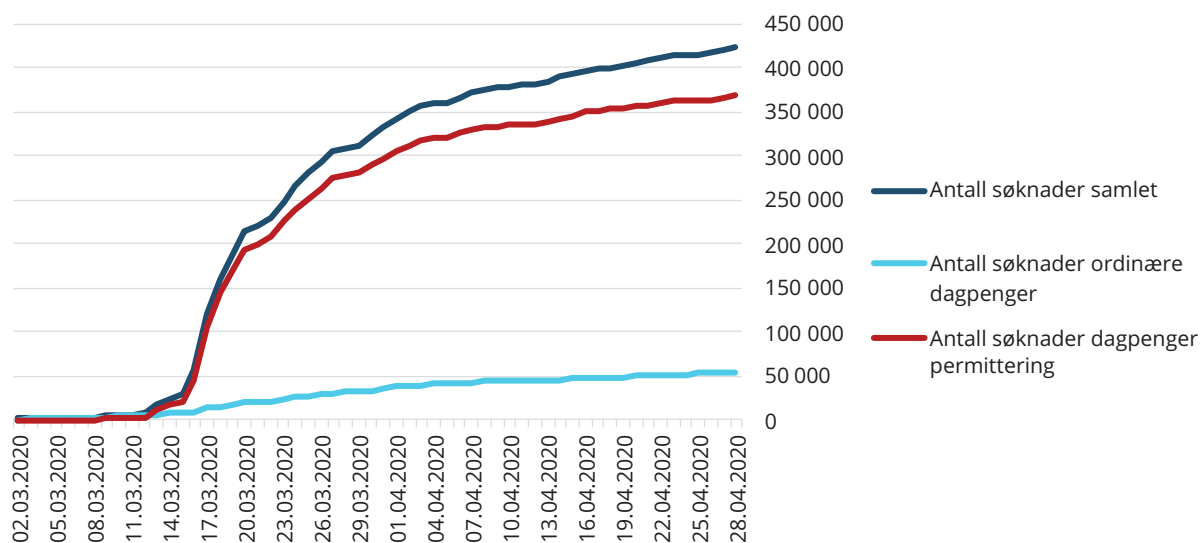
Sammendrag

Nedstengingen av Norge fra 12. mars 2020 for å dempe koronasmitten førte til en drastisk økning i arbeidsledigheten og søknader om dagpenger. For å sikre at de permitterte og arbeidsledige fikk penger raskt, ble det 30. mars 2020 innført en ny ordning for forskuddsutbetaling av dagpenger på nav.no.

Fra 30. mars til 28. april mottok om lag 132 000 personer forskudd på dagpenger. Dette tilsvarer 4,7 prosent av arbeidsstyrken, og utgjør 36 prosent av alle som hadde søkt om dagpenger siden 12. mars. Det ble utbetalt i underkant av 2 milliarder kroner den første måneden. I gjennomsnitt fikk mottakerne av forskudd utbetalt 14 800 kroner.

Vår analyse tyder på at de som har hatt mest behov for inntektssikring, har benyttet seg av forskuddsordningen i størst grad. Blant de med lavere utdanning og innvandrere, som mottok et lavere forskuddsbeløp enn gjennomsnittet, fant vi høyest andel mottakere av forskudd. Disse to gruppene har også en lavere andel registrert som delvis ledig, som innebærer at flere av dem har fått redusert arbeidstiden med 100 prosent og dermed mistet all arbeidsinntekt. De yngste skiller seg imidlertid ut. De har både lavest utbetalt forskuddsbeløp, lavest andel mottakere av forskudd og flere av dem er registrert som helt ledig. Bare 25 prosent av de mellom 18 og 24 år som søkte om dagpenger, mottok forskudd.

Andelen mottakere av dagpengeforskudd var høyest innen reiseliv og transport og blant ledere. Disse to yrkesgruppene hadde også høyest antall registrerte arbeidssøkere i prosent av arbeidsstyrken ved utgangen av april. Det er imidlertid store forskjeller i andel forskuddsmottakere i hver yrkesgruppe. Sammenhengen mellom mottatt beløp, andel registrert som delvis ledig og andel mottakere er også mindre tydelig etter yrke. Ordningen med forskuddsutbetaling av dagpenger er helt ny. Det er derfor ikke sikkert alle dagpengesøkere hadde kjennskap til muligheten for forskuddsutbetaling av dagpenger. Forskjellene kan derfor gjenspeile ulike kjennskap til ordningen i de ulike gruppene av dagpengesøkere.

Figur 1. Kumulert antall innsendte søknader om dagpenger per dag.

Kilde: NAV

Innledning

Torsdag den 12. mars ble det innført omfattende tiltak for å begrense smittespredningen av koronaviruset i Norge. Dette rammet ulike deler av arbeidsmarkedet hardt. Kultur- og idrettsarrangementer ble forbudt. Det ble innført reiserestriksjoner, noe som rammet reiselivsbedrifter og transportsektoren som hoteller, fly og taxi. Folk ble bedt om å holde seg mest mulig hjemme, noe som også innebar å jobbe hjemmefra når det var mulig. Mange virksomheter, som frisører, tannleger, treningssentre og andre personlige tjenesteytere måtte stenge. Det ble også innført strenge smittevernstiltak for å drive andre virksomheter, som i restaurant- og utelivsbransjen, noe som førte til lav omsetning eller stenging. Innføringen av disse koronatiltakene førte til en dramatisk økning i registrerte arbeidssøkere og søknader om dagpenger ved arbeidsledighet og permittering.

Fra koronatiltakene ble iverksatt 12. mars og til 19. mars mottok NAV over 180 000 søknader om dagpenger, i all hovedsak ved permittering. Dette er 20 000 flere søknader enn NAV mottok gjennom hele 2019. Innen 26. mars hadde antallet nye dagpengesøknader steget til nesten 290 000 (figur 1). Den høye arbeidsledigheten som fulgte av koronapandemien og virkningene av de tiltakene som ble iverksatt, førte til

at Stortinget endret regelverket for dagpenger ved arbeidsledighet og permittering, slik at staten skulle ta en større del av regningen. NAV hadde ikke kapasitet til å møte en slik drastisk økning i søknader om dagpenger. I tillegg hadde NAV behov for tid til å implementere regelverksendringene i saksbehandlingssystemene. For å sikre at de permitterte og arbeidsledige ikke skulle gå uten penger i påvente av å få sin dagpengesøknad behandlet, ble ordningen om forskudd på dagpenger vedtatt 27. mars og satt i verk 30. mars 2020. Ordningen med forskuddsutbetaling av dagpenger er automatisert og enklere enn ordinær saksbehandling av dagpenger.

Fra 12. mars til 28. april søkte 372 000 personer i alderen 18 til 66 år om dagpenger, mens det var 132 000 utbetalte dagpengeskudd per 28. april. Antall mottakere av dagpengeskudd utgjør dermed 36 prosent av alle dagpengesøkere, noe som kan virke overraskende lavt. Spesielt dersom man tar utgangspunkt i at de fleste vil hente ut den kompensasjonen de har krav på fra et økonomisk rasjonelt perspektiv. Det kan imidlertid være flere grunner til at noen dagpengesøkere ikke har søkt om forskudd. For det første vil alle få pengene de har krav på til slutt, det vil si når de ordinære dagpengesøknadene er behandlet. Motivasjonen til de som har mottatt forskudd kan derfor

reflektere forskjeller i befolkningen som personlig økonomi, utdanning, alder eller yrke og hvor akutt behovet for økonomisk støtte fra NAV er.

Tidligere analyser av arbeidsmarkedet under koronakrisen har vist at det er en sosial dimensjon knyttet både til risiko for oppsigelse og permittering, og det er arbeidstakerne med de laveste inntektene og den svakeste husholdningsøkonomien som har vært mest utsatt den første tiden etter covid-19-utbruddet (Bratsberg m.fl. 2020). Koronapandemien har også rammet det som tidligere har vært definert som trygge jobber, og mange som nå har blitt registrert som arbeidssøkere har hatt lite å gjøre med NAV tidligere. Dersom de har god økonomi, vil mange kanskje ikke ta seg bryet med å søke om forskudd, men vente på at dagpengesøknaden blir behandlet og på de ordinære dagpengeutbetalingene.

En generell hypotese kan være at alder og livsfase kan ha betydning for behovet for å søke om forskudd på dagpenger ved helt eller delvis bortfall av lønnsinntekt. Typisk vil eldre hatt bedre mulighet for å bygge seg opp en økonomisk buffer for uforutsette hendelser enn yngre. De vil da ha bedre økonomi og mindre behov for å søke om forskudd. Forskudd på dagpenger kan søkes kun på nav.no, og en annen hypotese kan derfor være at dette har vært et hinder for noen med lite digital kompetanse eller som ikke har elektronisk ID. Det er også mulig at de med korte permitteringer har valgt å vente til dagpengesøknaden er ferdigbehandlet og ikke har benyttet muligheten for forskuddsutbetaling.

For å forklare den relativt lave andelen mottakere av forskudd på dagpenger, er det også et spørsmål om hvor godt ordningen med forskudd på dagpenger har vært kjent den første tiden etter innføringen 30. mars 2020. Og ikke minst hvor godt kjent den lange saksbehandlingstiden på ordinære dagpenger har vært fra og med 12. mars i år. Dette kan også ha betydning for hvor mange som har søkt om og mottatt forskudd. Før koronakrisen var ordinær saksbehandlingstid av dagpenger på rundt én måned.

Denne artikkelen er en deskriptiv analyse av bruken av forskudd på dagpenger. Ordningen med forskudds-

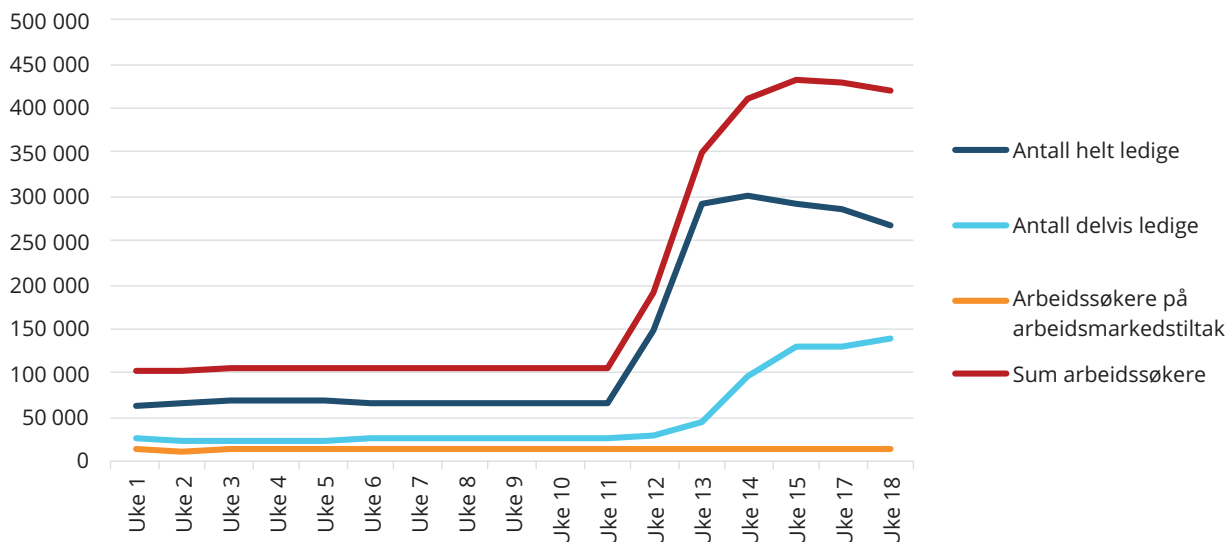
utbetaling av dagpenger er en ekstraordinær ordning som ble innført under koronakrisen. I et sosialpolitisk perspektiv er det interessant å få kunnskap om hvem som faktisk har hatt nytte av en slik kriseordning. I den første delen av artikkelen vil vi presentere en oversikt over hvilke grupper som har søkt og mottatt forskudd på dagpenger den første måneden ordningen har vært tilgjengelig. Vi presenterer statistikk på antall mottakere, avslag og utbetalt beløp og hvordan utbetalingene fordelte seg etter ulike kjennetegn ved mottakerne av forskudd på dagpenger. I andre delen av artikkelen, vil vi sammenlikne dagpengesøkerne med mottakerne av dagpengeforskudd og undersøke om det er noe som skiller de som har benyttet seg av ordningen om forskudd på dagpenger fra de som har valgt å vente på ordinær dagpengeutbetaling, og som kan forklare denne kanskje noe lave andelen.

Situasjonen på arbeidsmarkedet i april 2020

I løpet av et par uker i mars, gikk Norge fra å ha det laveste ledighetsnivået på 10 år til det høyeste i fredstid som følge av koronapandemien og tiltakene satt i verk både i inn- og utlandet for å begrense spredningen. Summen av registrerte helt ledige og arbeidssøkere på tiltak økte fra 2,7 prosent av arbeidsstyrken i februar til 11,2 prosent i mars. I tillegg økte antallet delvis ledige kraftig i løpet av de to siste ukene i mars. Arbeidsledigheten fortsatte å øke i begynnelsen av april, men etter hvert som det ble lettet på noen av tiltakene og flere fikk vende tilbake på jobb, begynte arbeidsledigheten å gå noe ned mot slutten av måneden.¹ De aller fleste nye arbeidssøkere i mars og april oppga permittering som begrunnelse for registreringen.

Ved utgangen av april var 421 000 personer registrert som arbeidssøkere i NAV, noe som tilsvarer 15,0 prosent av arbeidsstyrken. 281 800 av disse var registrert

.....
¹ Vår analyse er begrenset til perioden 12. mars til 28. april, da forskuddsordningen hadde vært tilgjengelig i én måned. For en analyse av utviklingen på det norske arbeidsmarkedet fram til mai 2020, se artikkelen «Den store nedstengningen - Arbeidsmarkedet gjennom første del av koronakrisen» av Gjerde, Jensen og Sørbø (A&V nr. 2 2020).

Figur 2. Antall registrerte helt ledige, delvis ledige og arbeidssøkere på tiltak per uke. Uke 1 – 18 2020, unntatt uke 16¹.

¹ Det ble ikke publisert statistikk om arbeidssøkere i uke 16 på grunn av påsken.

Kilde: NAV

som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak. Det utgjorde 10,1 prosent av arbeidsstyrken. Resten, 139 200 personer, var registrert som delvis ledige, som tilsvarer 5 prosent av arbeidsstyrken. Det var i april 9 flere arbeidssøkere enn i mars. Antall arbeidssøkere gikk imidlertid ned med 11 700 fra toppen i uke 15 til uke 18 (figur 2).

Personer med yrkesbakgrunn innen reiseliv og transport hadde høyest arbeidsledighet ved utgangen av april, med hele 34,8 prosent av arbeidsstyrken i denne yrkesgruppen registrert som arbeidssøkere i NAV (figur 3). Deretter fulgte ledere (29,6 %), butikk- og salgsarbeid (24,8 %) samt serviceyrker og annet arbeid (21,0 %), som alle er yrkesgrupper hardt rammet av tiltakene for å begrense koronasmitte. Innen undervisning, akademiske yrker og helse, pleie og omsorg, som er yrkesgrupper tilknyttet offentlig sektor og som normalt ikke er like utsatt for konjunktursvingninger, var arbeidsledigheten betydelig lavere. Aller lavest var andelen arbeidssøkere innen undervisning, med 3,9 prosent av arbeidsstyrken.

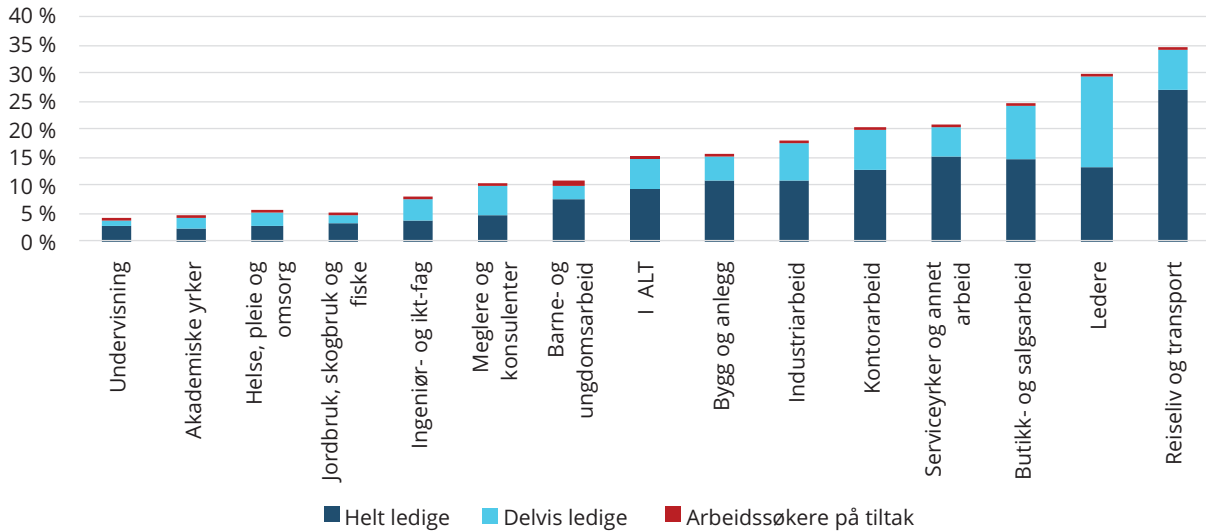
Arbeidsledigheten økte kraftig i hele landet som følge av koronapandemien, men det var noen forskjeller

mellom fylkene. I april var arbeidsledigheten høyest i Oslo, med 18,4 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøker, og lavest i Nordland med 12,3 prosent. Alle aldersgrupper opplevde også en sterk økning i arbeidsledigheten, men personer i 20-årene ble hardest rammet. Ved utgangen av april utgjorde antall arbeidssøkere i aldersgruppen 20 – 24 år 20,4 prosent av arbeidsstyrken og 19,3 prosent i aldersgruppen 25 – 29 år. Andel arbeidssøkere var lavest blant de under 19 år og de på 60 år og over, med henholdsvis 9,1 og 10,4 prosent av arbeidsstyrken.²

Den kraftige økningen i arbeidsledigheten etter 12. mars førte til en tilsvarende kraftig økning i nye søknader om dagpenger, som oftest på grunn av permittering. NAV har siden 25. mars produsert ukentlig tall på tilgang av dagpengesøknader etter næring som viser tydelig hvilke deler av norsk økonomi som ble raskest og hardest rammet av koronatiltakene (figur 4). To uker etter at koronatiltakene ble innført hadde NAV mottatt flest dagpengesøknader fra personer

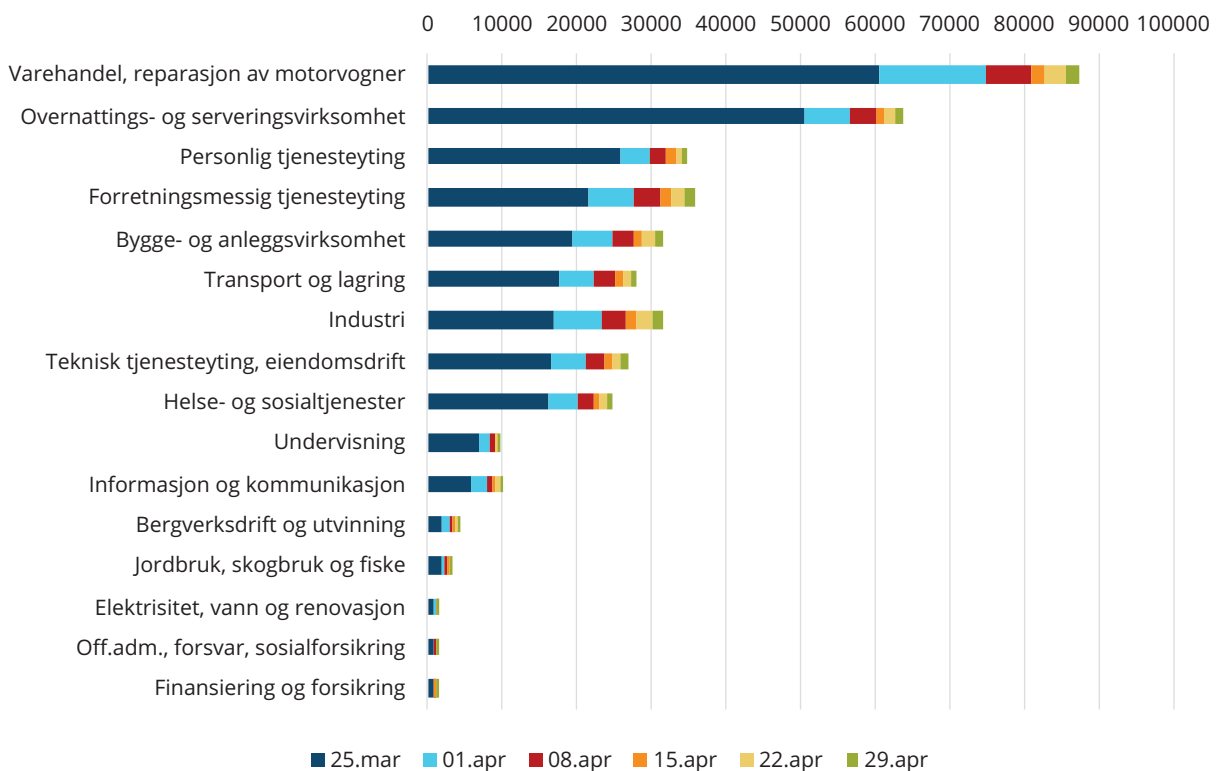
² For en mer detaljert beskrivelse av situasjonen på arbeidsmarkedet, se notatet «Arbeidsmarkedet nå – april 2020» her

Figur 3. Andel av arbeidsstyrken registrert som helt ledige, arbeidssøkere på tiltak eller delvis ledige i NAV. Etter yrkesbakgrunn. April 2020.

Kilde: NAV

Figur 4. Antall nye dagpengesøknader per uke. Etter næring.

Kilde: NAV

Faktaboks: Forskuddsordningen

Det er frivillig for dagpengesøkere om de ønsker forskuddsutbetaling av dagpenger. Dersom de ikke søker om forskudd, vil de få dagpengene når dagpengesøknaden er ferdig behandlet. NAV kan forskuddsbetale dagpenger for én måned av gangen, når søkere venter på å få dagpengesøknaden sin behandlet. Søknad om forskudd på dagpenger sendes digitalt, og det kreves elektronisk ID. Søknad om dagpenger må være sendt i forkant for å ha rett på forskudd på dagpenger. I tillegg må de grunnleggende krav for rett til dagpenger være oppfylt:

- oppholde seg i Norge og være medlem av folketrygden
- være i alderen 18 til 66 år
- få arbeidstiden redusert med minst 40 %
- ha tjent minst 74 894 kroner (0,75 G) det siste året, eller 224 681 kroner (2,25 G) de 3 siste årene
- være villig til å ta imot kortvarige jobbtilbud i permitteringsperioden
- sende meldekort hver 14. dag

Permitterte og arbeidsledige, samt selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger som har søkt om dagpenger har rett til forskudd på dagpenger. Forskuddet på dagpenger vil være 60 prosent av tidligere lønn opp til 599 148 kroner (6 ganger grunnbeløpet (G)), det vil si litt i underkant av det antatte dagpengebeløpet. I tidsrommet for denne analysen holdt NAV tilbake 25 prosent av forskuddsbeløpet til forskuddstrekk for skatt, som beregnes etter skattekortet når dagpengesøknaden er ferdig behandlet. Man kan også søke om barnetillegg. Forskuddet vil bli avregnet mot det endelige dagpengevedtaket, når det foreligger. Dagpengesatsen ble oppjustert den 20. mars 2020 til 80 prosent av tidligere inntekt opp til 3 G (299 574 kroner) og 62,4 prosent for tidligere inntekt som er mellom 3 og 6 G. Tidligere var dagpengesatsen 62,4 % av all inntekt opp til 6G. Folketrygdens grunnbeløp (G) er 99 858 kroner.

Saksbehandlingstiden for forskudd på dagpenger har vært på i gjennomsnitt én virkedag. Det vil si at når søknaden er sendt, vil forskuddet utbetales den påfølgende virkedagen, med mindre utbetalingssystemet mangler nødvendige opplysninger som kontonummer eller adresse på brukeren.

For nærmere informasjon om dagpengeforskudd, se denne siden på nav.no

som hadde arbeidet innen varehandelen, overnatting- og serveringsvirksomhet samt personlig tjenesteyting, som blant annet inkluderer frisører, kultur- og sportsaktiviteter.

Faktaboks: Data

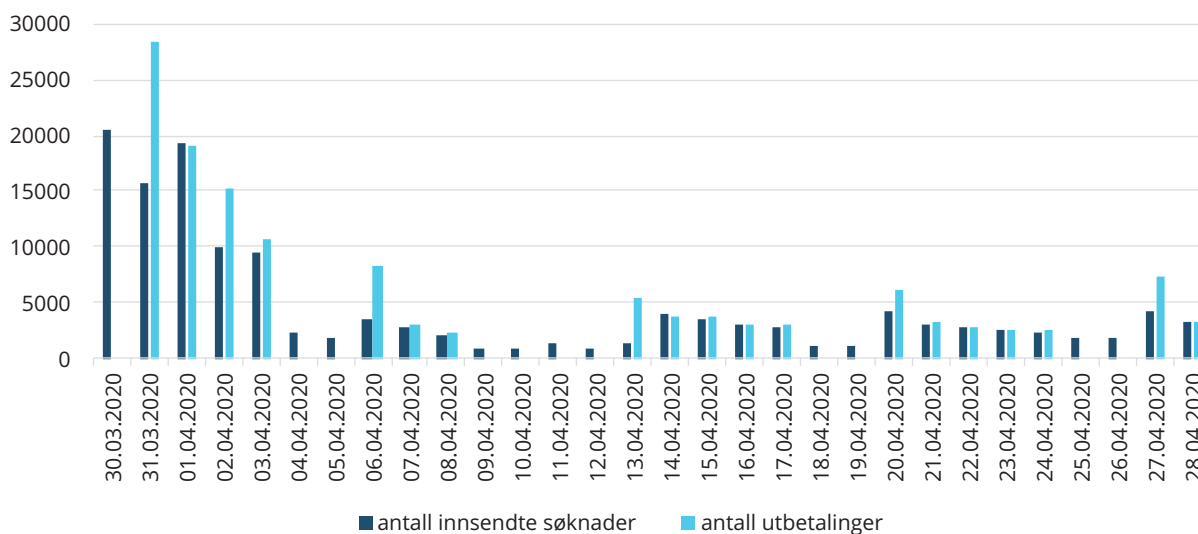
Datakildene i denne artikkelen består av registerdata fra NAVs utbetalingsregister og NAVs saksbehandlingssystem Arena. Antall mottakere av forskudd på dagpenger og utbetalt forskuddsbeløp i perioden 30. mars til 28. april er hentet fra utbetalingsregisteret. Eventuelle tilbakebetalinger av forskudd fra mottakere til NAV er ikke inkludert i vårt datasett. Vi har heller ikke informasjon om de som har søkt forskudd, men fått avslag. Registerdataene fra utbetalingsregisteret inneholder 132 341 unike personer i alder 18-66 år som har mottatt forskudd på dagpenger. Registerdataene fra NAVs saksbehandlingssystem Arena inneholder 372 083 unike personer i alder 18 -66 år som søkte om dagpenger i perioden 12. mars til 28. april.

Begge datasettene inneholder bakgrunnskjennetegn som alder, bostedsfylke, innvandrerbakgrunn, arbeidsmarkedsstatus, yrkesbakgrunn og utdanningsnivå. Utdanningsnivået er det arbeidssøkere selv oppgir som høyest fullført utdanning når de registrerer seg på nav.no eller registrerer CV på arbeidsplassen.no. Variabelen innvandrerbakgrunn har to verdier: innvandrer og ikke-innvandrer. Innvandrer er definert som en person født i utlandet og med enten to foreldre født i utlandet, to foreldre født i utlandet og en forelder med ukjent fødeland, eller to foreldre med ukjent fødeland.

I denne artikkelen har vi kun hatt tilgang til aggregerte tall på kjønn. På grunn av svært kort produksjonstid av individdataene var det ikke mulig å få med kjønnsvariabelen i datasettene. Vi har ikke opplysninger om inntekt eller stillingsprosenten mottakerne av dagpengeforskudd hadde før de ble permittert eller oppsagt. Arbeidssøkerstatus, som f.eks. delvis ledig, benyttes i kombinasjon med utbetalt dagpengeforskuddsbeløp som en indikasjon på tidligere lønnsnivå. Fra begge datakilder har vi fjernet dubletter og de som ikke er i alderen 18-66 år.

2 milliarder kr utbetalt i dagpengeforskudd den første måneden

Per 28. april, 30 dager etter at ordningen for å søke om forskudd på dagpenger ble lansert på nav.no, hadde 132 341 unike personer i alderen 18 – 66 år til sammen fått utbetalt i underkant av 2 milliarder kroner (1 973 985 283 kr) som forskudd på dagpenger. 4,7 prosent av arbeidsstyrken hadde altså mottatt forskudd på dagpenger per 28. april. Til sammenlikning var 15,0 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøker hos NAV ved utgangen av april, det vil si registrert som helt ledig, delvis ledig eller arbeidssøker på tiltak. Mottakerne av dagpengeforskudd

Figur 5. Antall innsendte søknader om dagpengeforskudd og antall utbetalinger per dag.

Kilde: NAV

utgjør dermed om lag en tredel av disse. Gjennomsnittlig utbetalt beløp per mottaker den første måneden er på 14 800 kr. Forskuddsbeløpet beregnes som 60 prosent av det man har tjent tidligere opp til 600 000 kroner. Det trekkes i tillegg 25 prosent forskuddsskatt (se faktaboks om forskuddsordningen).

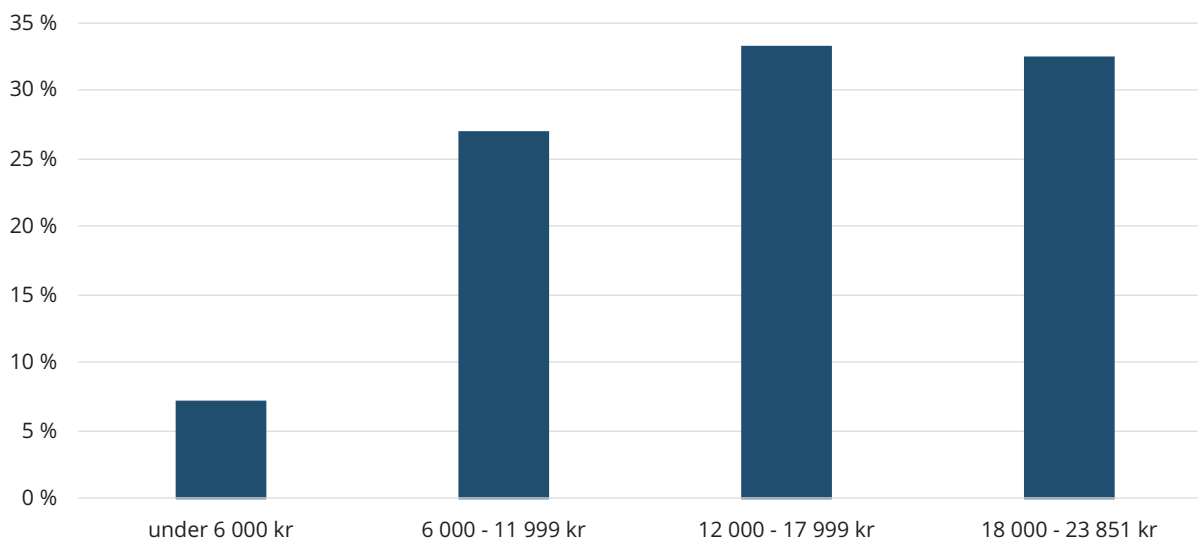
Forskuddsløsningen ble lansert 30. mars, mens arbeidsledigheten begynte å stige som følge av koronapandemien 12. mars. De som ble permittert eller mistet jobben før 30. mars måtte derfor vente opptil 2,5 uker før ordningen med forskuddsutbetaling av dagpenger ble mulig. Dette førte til høy tilgang av søknader om forskudd den første tiden. Det totale utbetalte beløpet var derfor særlig høy de første dagene (figur 5). Over halvparten av alle de 132 000 mottakerne fikk utbetalt forskudd den første uken ordningen var tilgjengelig, og de sto for nesten 60 prosent av samlet utbetalinger i løpet av den første måneden med forskuddsordningen. Utbetalinger av dagpengeforskudd foretas i virkedagene, normalt virkedagen etter at søknaden er innsendt, derfor vises i figur 5 ingen utbetalinger i helgene eller påskeferien (9. til 12. april).

Ikke alle oppfyller kravene til å motta forskudd på dagpenger. Fra 30. mars til 28. april fikk i overkant av

6 000 unike personer avslag på søknaden om dagpengeforskudd. Dette tilsvarer 4 prosent av alle som hadde søkt om forskudd i den perioden. 24 prosent av disse fikk avslag fordi de ikke hadde sendt søknad om dagpenger i forkant, som er en betingelse for å kunne søke på dagpengeforskudd. Sannsynligvis har mange av disse da sendt dagpengesøknad, og så søkt på nytt om forskudd. 63 prosent fikk avslag fordi de allerede hadde søkt. Siden utbetalingen gjelder for 30 dager, kan ikke ny søknad sendes før det har gått 30 dager etter at forrige søknad ble sendt. Noen søkere har kanskje vært usikker på om søknaden faktisk ble sendt og derfor har sendt inn skjemaet flere ganger. Resten (14 %) fikk avslag fordi de hadde for lav inntekt til å ha rett på dagpenger.

Forskuddsbeløpene

Det er stor spredning i utbetalt forskudd på dagpenger. Forskjellene i mottatt forskuddsbeløp kan skyldes både hvor høy inntekt mottakerne hadde før de ble oppsagt eller permittert, som henger sammen med lønnsnivået og om de jobbet hel- eller deltid, og hvor mye arbeidstiden har blitt redusert. En arbeidssøker som tjente 75 000 kr, som er minimum for å ha rett på dagpenger, og blir fullt permittert eller oppsagt kan motta 2 808 kroner etter skattetrekk for en 30 dagers

Figur 6. Andel mottakere etter utbetalt forskuddsbeløp.

Kilde: NAV

periode.³ Dersom tidligere inntekt var 600 000 kroner eller mer og arbeidssøkeren har fått sin arbeidstid redusert med 100 prosent vil forskuddet for én måned være på 22 480 kroner etter skatt. Maksbeløpet som er utbetalt i våre data er 23851 kr. Dette henger sammen med at de som har barn kan få barnetillegg. I figur 6 er fordelingen presentert i intervaller på 6 000 kr. 32 prosent av forskuddsmottakerne fikk utbetalt mellom 18000 og 23 851 kr. De som fikk utbetalt under 6 000 kr utgjør 7 prosent av alle mottakerne av forskudd. Halvparten av mottakere av dagpengeforskudd fikk utbetalt et beløp på 15 000 kr eller mer.

De yngste, de med lav utdanning og innvandrerne fikk utbetalt minst i forskudd

Gjennomsnittlig utbetalt beløp per person var på 14 800 kr den første måneden forskuddsløsningen har vært tilgjengelig. De eldste søkerne av dagpengeforskudd fikk utbetalt de høyeste beløpene. Fra 30 år

ligger gjennomsnittbeløpet over 15 000 (figur 7A). 40 prosent av de over 40 år mottok et beløp mellom 18 000 og 23 850 kr, og andelen som mottok et forskuddsbeløp i dette intervallet er størst blant dem mellom 50 og 59 år med 44 prosent.

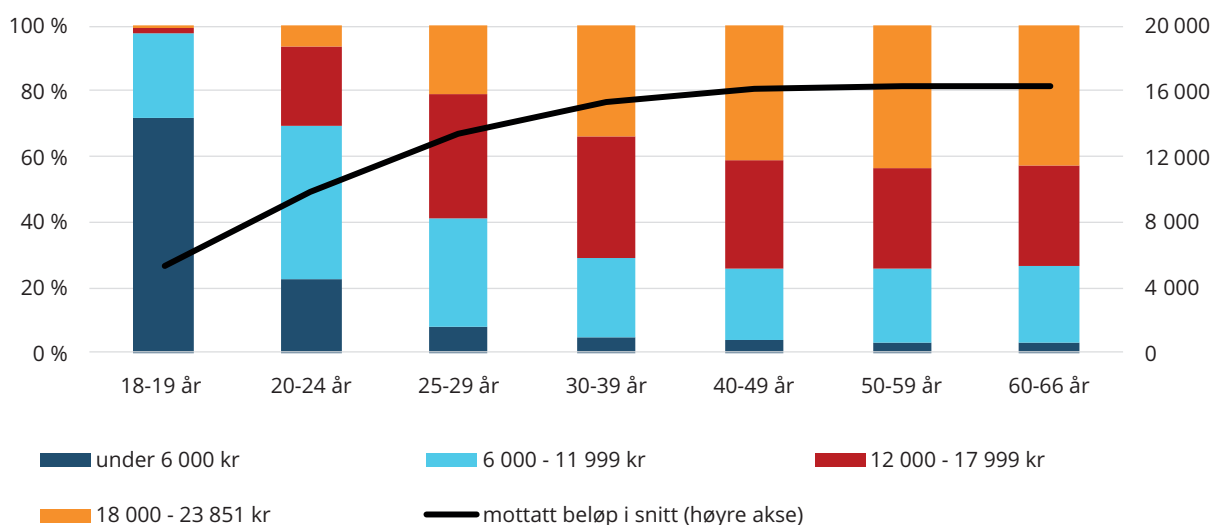
De yngste arbeidssøkerne har mottatt de laveste forskuddsbeløpene, og da spesielt de under 25 år. De fleste under 20 år (72 %) mottok et beløp under 6 000 kr, og kun 1 prosent av dem mottok et beløp over gjennomsnittet. Blant de mellom 20 og 24 år var andelen som fikk utbetalt mer enn gjennomsnittet på 15 prosent, og de fleste av dem (70 %) mottok et forskuddsbeløp under 12 000 kr.

Det er også en lavere andel blant de yngste aldersgruppene som er registrert som delvis ledig enn blant de eldre, det vil si at flere av dem har fått redusert sin arbeidstid med 100 prosent (figur 7B). Dersom vi justerer for reduksjon i stilling ville forskjellene mellom de yngste og de eldste vært enda større. Forskjellene i utbetalt forskuddsbeløp gjenspeiler derfor at de yngste sysselsatte oftere har lavere lønn og jobber oftere deltid enn de som er eldre og mer etablerte på arbeidsmarkedet.

Det er noe mindre variasjoner i utbetalt forskuddsbe-

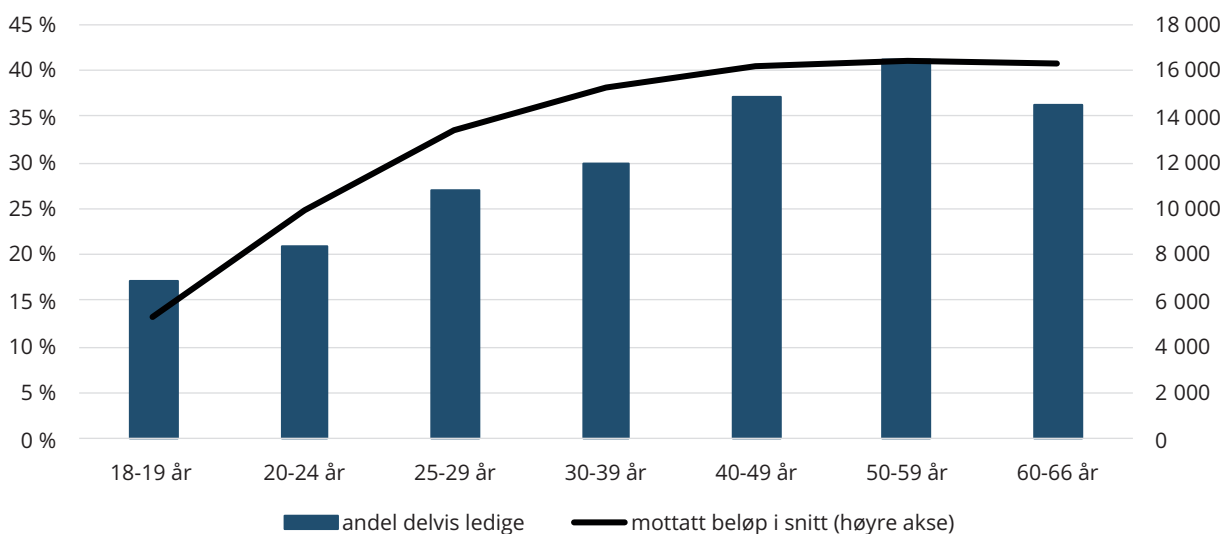
³ Det er 252 individer i vårt datasett som har fått utbetalt et lavere beløp enn 2808 kr. Det kan være personer med inntekt på 0,75 G, men som har fått redusert arbeidstiden mindre enn 100 prosent. Det kan også være lærlinger, som under koronakrisen ikke har krav til minste inntekt for å kunne motta dagpenger. 111 personer sto registrert med negativ beløp per 28. april, det vil si at de har tilbakebetalt mottatt forskudd til NAV. Disse er ikke inkludert i vår analyse.

Figur 7A. Fordeling av utbetalt forskuddsbeløp etter alder.

Kilde: NAV

Figur 7B. Andel delvis ledige og gjennomsnittlig forskuddsbeløp etter alder.

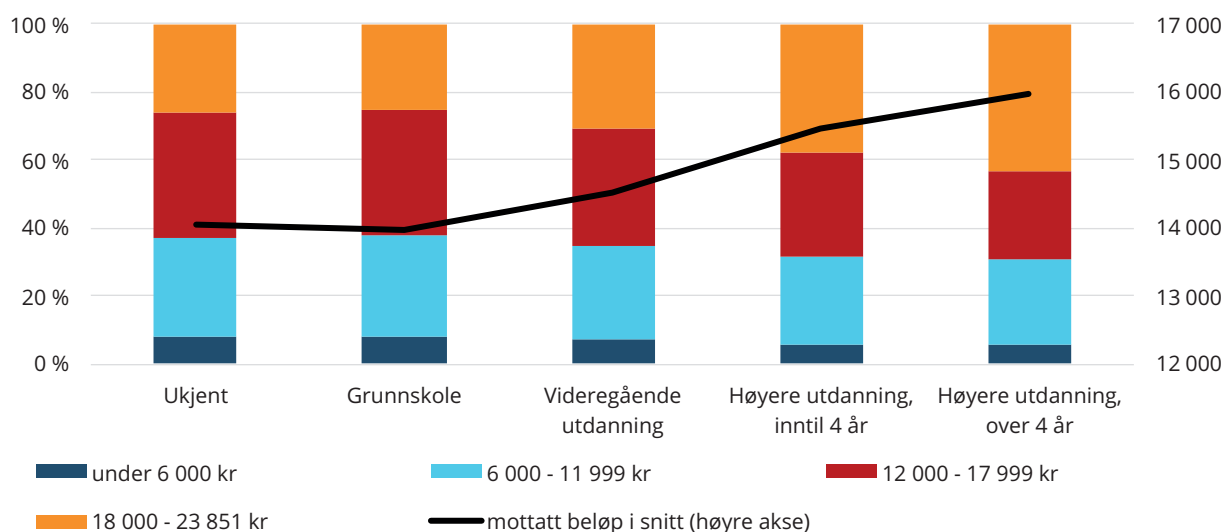
Kilde: NAV

løp når vi fordeler det etter utdanningsnivå. I gjennomsnitt mottok de med lavest utdanning, altså grunnskole eller ukjent utdanning, et forskuddsbeløp på cirka 14 000 kroner. De med høyest utdanning, altså høyere utdanning over 4 år, mottok 16 000 kroner i gjennomsnitt (figur 8A). Blant mottakere med høyere utdanning er det flere som har fått utbetalt et beløp nær maks beløpet. 43 prosent av de med høyere utdan-

ning over 4 år har fått utbetalt mellom 18 000 og 23 850 kr.

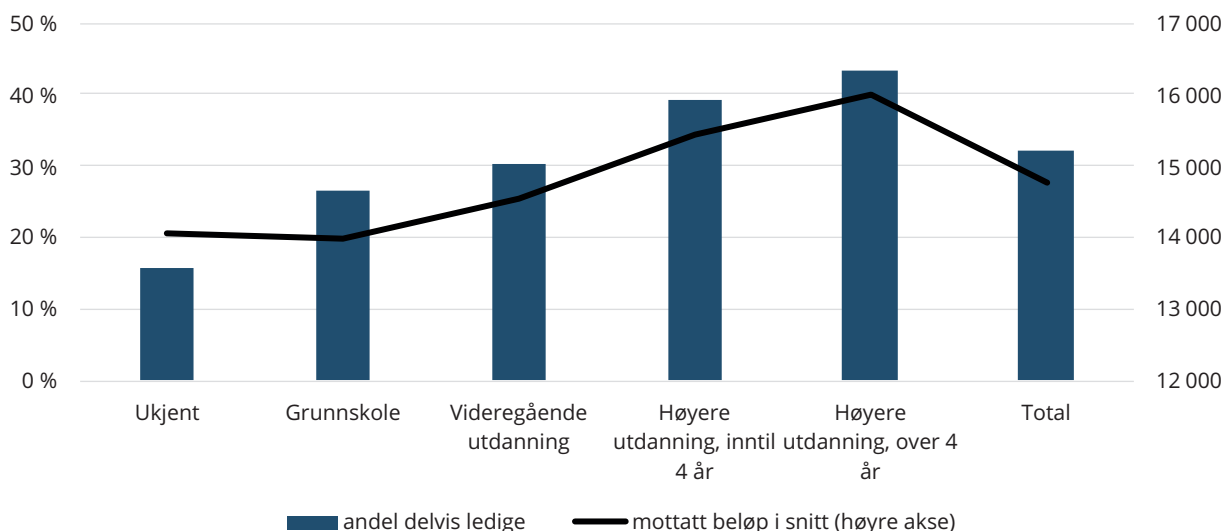
Utdanningsdataene vi benytter her er selvrapportert utdanningsnivå, det vil si det arbeidssøker selv oppgir som høyest fullført utdanning når de registrerer seg på nav.no eller registrerer CV-en på arbeidsplassen.no. At noen mottakere (4 %) har ukjent utdanning

Figur 8A. Fordeling av utbetalt beløp etter utdanningsnivå.

Kilde: NAV

Figur 8B. Andel delvis ledige og gjennomsnittlig forskuddsbeløp etter utdanningsnivå.

Kilde: NAV

kan derfor skyldes at de ikke har oppgitt noen utdanning ved registrering eller at de ikke har fullført grunnskole.

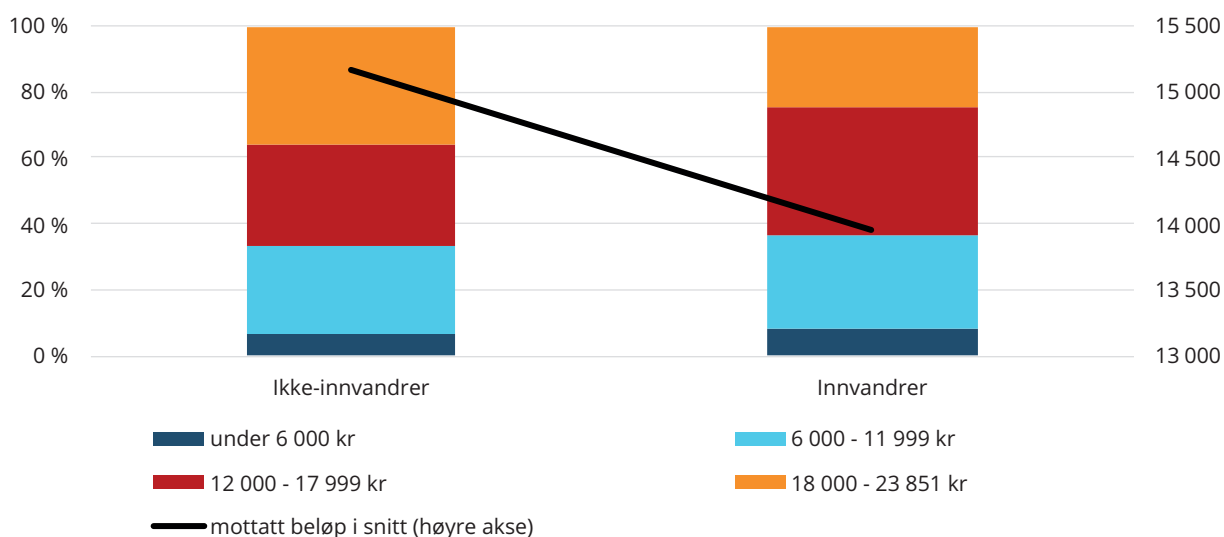
Figur 8B viser at andelen registrert som delvis ledig er lavere blant de med lavere utdanning enn blant de med høyere utdanning. Dette tyder på at forskjellene i

mottatt forskuddsbeløp henger sammen med at de med lavere utdanning oftere har lavere inntekt.

Innvandrerne⁴ som mottok forskudd på dagpenger

⁴ I vår datasett er innvandrere definert som en person født utlandet med ingen av foreldrene født i Norge. Se faktaboks om data for nærmere forklaring.

Figur 9. Fordeling av utbetalt beløp etter innvandrerbakgrunn.

Kilde: NAV

fikk utbetalt et lavere beløp enn ikke-innvandrerne. I gjennomsnitt mottok innvandrerne et forskuddsbeløp på 14 000 kr og ikke-innvandrerne på 15 000 kr. Figur 9 viser at det er en lavere andel innvandrere som mottok et forskuddsbeløp over 18 000 kr (24 %) enn blant ikke-innvandrere (36 %). Samtidig er det færre innvandrere registrert som delvis ledige (21 %) enn blant ikke-innvandrerne (38 %), noe som tyder på at lavere forskuddsbeløp blant innvandrerne gjenspeiler lavere tidligere inntekt.

Ledere og ingeniører mottok høyere forskuddsbeløp

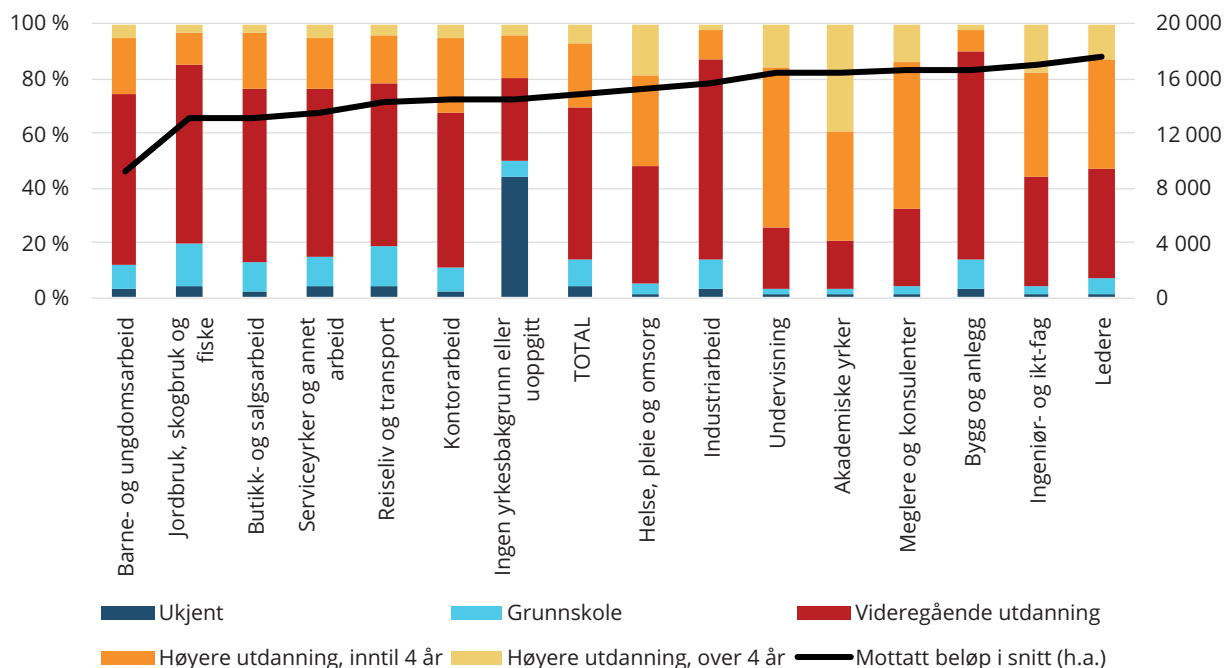
Det er stor spredning i utbetalt dagpengeforskudd i de ulike yrkesgruppene. Ledere samt ingeniører og ikt-medarbeidere er de to yrkesgruppene med høyest utbetalt forskudd, og mottok i gjennomsnitt et beløp i overkant av 17 000 kr. Personer med bakgrunn i barne- og ungdomsarbeid mottok det laveste forskuddsbeløpet, på cirka 9 000 kr. Det er også ulik utdanningssammensetting etter yrke, men felles for yrkesgruppene som har mottatt et forskuddsbeløp over gjennomsnittet er at andelen med høyere utdanning er på over 50 prosent (figur 10A). Det er imidlertid to unntak: innen industriarbeid og bygg og anlegg har de fleste mottakerne videregående utdanning, henholdsvis 72 og 76 prosent av dem. Blant yrkesgruppene som mottok et forskuddsbeløp under gjennomsnittet (dvs. under 15 000 kr), er andelen med høyere utdanning på mellom 15 og 33 prosent.

I tillegg til tidligere inntekt, avhenger mottatt forskuddsbeløp av hvor mye arbeidstiden har blitt redusert. De som er registrert som delvis ledige har fått redusert arbeidstiden med minst 40 prosent, men mindre enn 100 prosent. Vi kan derfor bruke at en mottaker av forskudd er registrert som delvis ledig som en indikasjon på at den har fått arbeidstiden redusert med mindre enn 100 prosent. Vi finner at det er store forskjeller i andel delvis ledige etter yrke, men at det er også noen felles trekk. Andelen delvis ledige er, med noen få unntak, høyere blant yrkesgruppene som mottok et høyere forskuddsbeløp enn blant dem som mottok et beløp under gjennomsnittet (figur 10B).

Marginale forskjeller i utbetalt beløp mellom fylkene

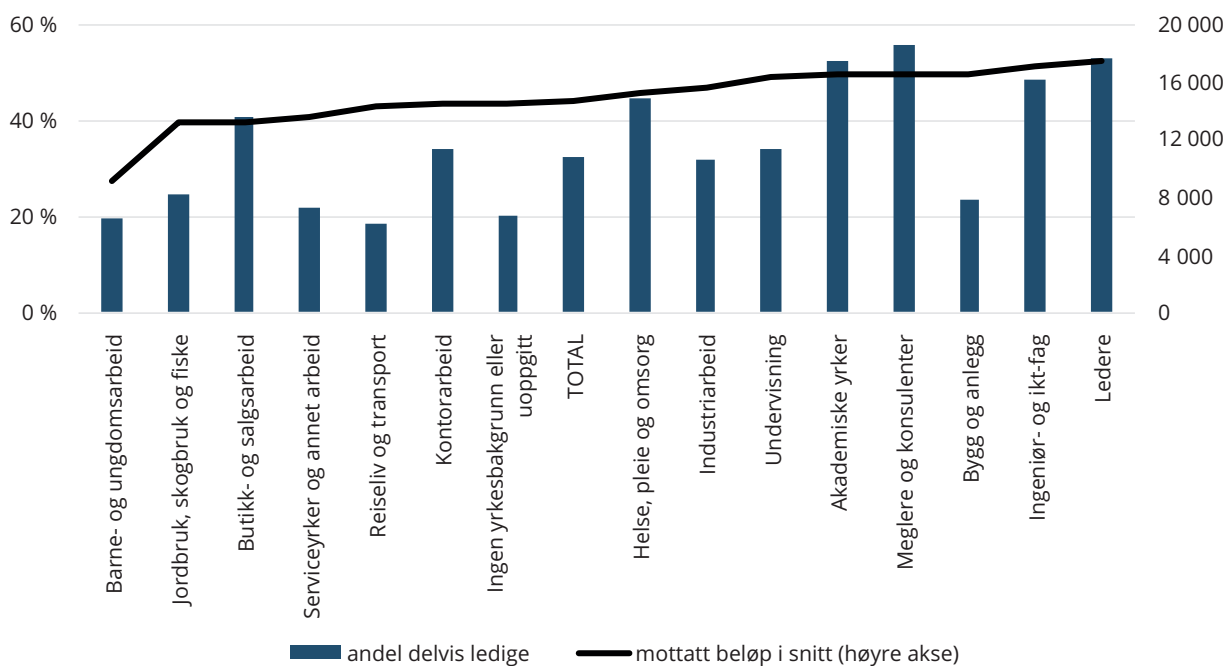
Utbetalt forskuddsbeløp ligger veldig nær gjennomsnittet på 14 800 kr i alle fylkene. Utbetalingene er også veldig likt fordelt i hvert fylke, med omtrent de samme andelen med lavest og høyest mottatt beløp som for gruppen av alle mottakere i gjennomsnitt. Det er imidlertid ulik sammensetting etter utdanningsnivå, yrke og andel registrert som delvis ledig i hvert fylke. Disse faktorene kan ha trukket i ulike retninger og slik utliknet forskjellene. Figur 11A viser at det er ulik

Figur 10A. Utdannings sammensetting og gjennomsnittlig forskuddsbeløp etter yrke.

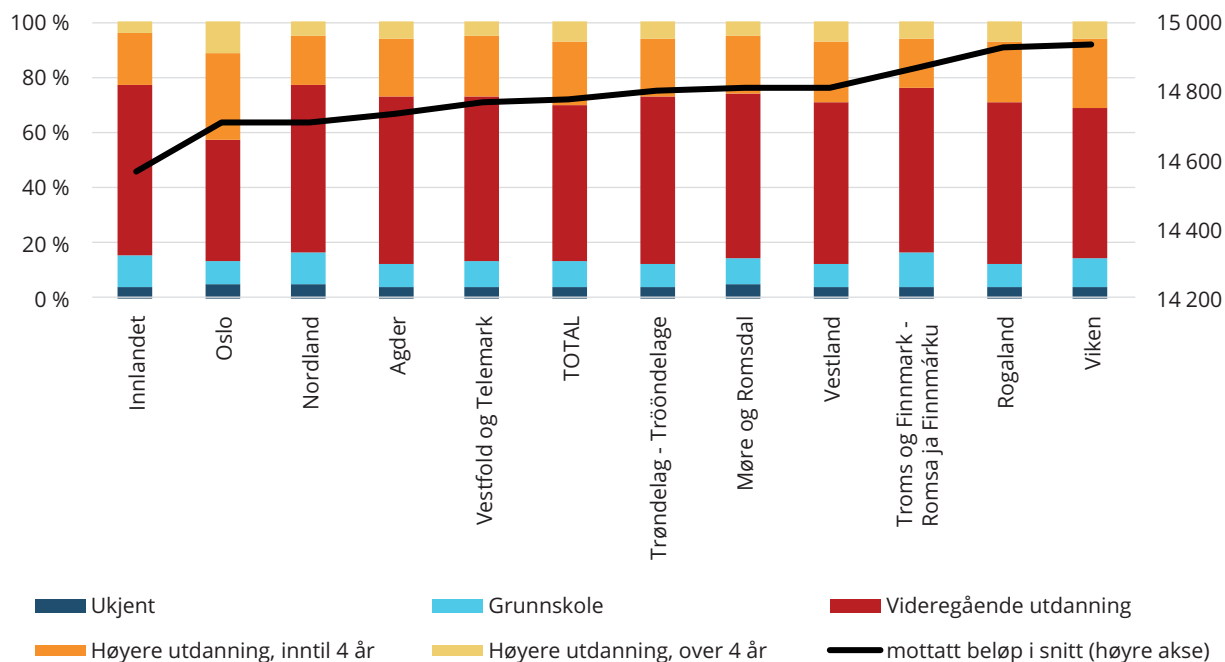
Kilde: NAV

Figur 10B. Andel delvis ledige og gjennomsnittlig forskuddsbeløp etter yrke.

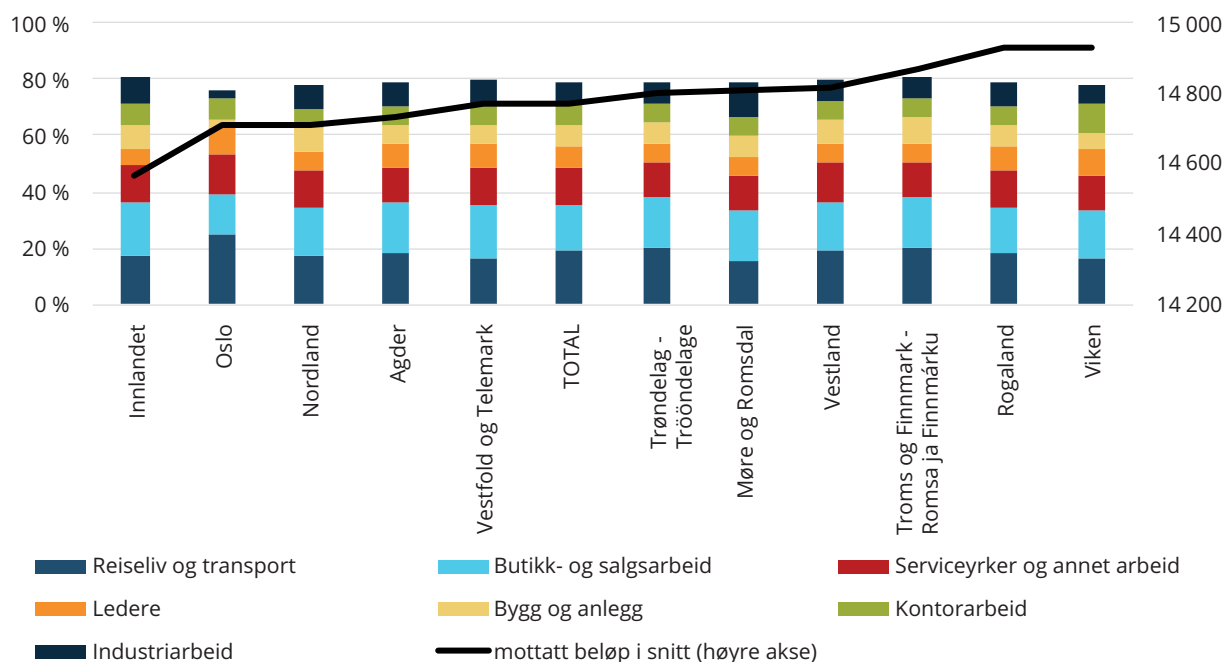
Kilde: NAV

Figur 11A. Utdannings sammensetting og gjennomsnittlig forskuddsbeløp etter fylke.

Kilde: NAV

Figur 11B. Yrkessammensetting og gjennomsnittlig forskuddsbeløp etter fylke.

Kilde: NAV

utdannings sammensetting i fylkene, uten at det vises i tydelige forskjeller i mottatt beløp. Andelen med lav utdanning er forholdsvis lik i alle fylker, men det er større variasjoner i andelen med videregående utdanning og høy utdanning (dvs. inntil 4 år og over 4 år samlet). I Oslo for eksempel er andelen med høyere utdanning størst (43 %) uten at det bidrar til høyere utbetalt beløp enn gjennomsnittet. Andelen delvis ledige (ikke vist i figur 11A), som kunne forklare at mottatt beløp er lavere når flere har beholdt en deltidsstilling, er dessuten lavest i Oslo. Imidlertid er mottakere av dagpengeforskudd yngre i Oslo enn i andre fylker. I Oslo utgjør de mellom 25 – 29 år 21 prosent av mottakerne, en klart større andel enn i de andre fylkene, noe som kan trekke ned mottatt beløp i snitt i fylket, siden den aldersgruppen mottar et lavere beløp enn gjennomsnittet. I tillegg har Oslo den laveste andelen på 40 år eller eldre av alle fylker, som er aldergruppen som mottar de høyeste forskuddsbeløpene.

Yrkessammensetting i hvert fylke påvirker også utbetalt beløp. I figur 11B benytter vi de 7 største yrkesgruppene av hensyn til leservennlighet. Disse yrkesgruppene utgjør 79 prosent av alle mottakere av dagpengeforskudd. Oslo, som var det såkalte episen-teret i Norge i denne fasen av pandemien, skiller seg ut igjen med den største andelen mottakere med bakgrunn fra reiseliv og transport, butikk- og salgsarbeid og serviceyrker (53 % samlet). Siden disse 3 yrkesgruppene mottok et lavere beløp enn gjennomsnittet, vil det trekke ned mottatt beløp i fylket. Samtidig hadde Oslo den laveste andelen innen bygg og anlegg og industriarbeid (7 % samlet), som mottok et høyere beløp enn gjennomsnittet.

Hvilke dagpengesøkere benyttet forskuddsordningen den første måneden?

36 prosent av de som hadde søkt dagpenger fra 12. mars til 28. april har også mottatt forskudd på dagpenger. Ser man på sammensettingen av gruppen av forskuddsmottakere og søkerne av dagpenger, er det noen forskjeller mellom de to gruppene (tabell 1). Kvinner utgjør en noe lavere andel blant forskuddsmottakere. Det er også en lavere andel under 25 år og

over 50 år. I tillegg er det færre med høyere utdanning, mens de med innvandrerbakgrunn utgjør en større andel av mottakerne enn av søkerne av dagpenger.

Dessuten er andel som er registrert som helt ledige, det vil si at de har fått redusert arbeidstiden sin med 100 prosent, høyere blant forskuddsmottakerne enn blant søkerne av dagpenger. De helt ledige har stått uten inntekt og har derfor trolig hatt større behov for å søke om forskudd. De som er registrert som delvis ledig har derimot beholdt noe av lønnen sin.

De tre største yrkesgruppene, både blant mottakerne av forskudd og søkerne av dagpenger, er reiseliv og transport, butikk- og salgsarbeid samt serviceyrker og annet arbeid, som er yrkesgruppene som ble hardest rammet av tiltakene for å begrense koronasmitten. Disse tre yrkesgruppene utgjør imidlertid en noe større andel blant mottakerne (49 %) enn blant søkerne (45 %), og dette gjelder særlig reiseliv og transport.

95 prosent av både dagpengesøkerne og forskuddsmottakerne hadde vært registrert som arbeidssøkere under 2 måneder, noe som understreker den umiddelbare økningen i arbeidsledigheten som følge av koronaviruset. Imidlertid er andelen med arbeidssøkervarighet mellom én og to måneder større blant de som har mottatt forskudd (74 %) enn blant de som har søkt om dagpenger (64 %). Dette kan tyde på at dagpengesøkere med kort varighet, for eksempel om man har vært permittert en kort periode, har søkt og mottatt forskudd i mindre grad. Men det kan også skyldes at dagpengesøkere har vært avventende med å benytte forskuddsordningen, og har søkt om forskudd først etter at det har gått en viss tid og de fortsatt ventet på å få dagpengesøknaden behandlet og de ordinære dagpengene.

Høyest andel forskuddsmottakere i 30-årene

40 prosent av dagpengesøkerne mellom 30 og 39 år mottok forskudd på dagpenger den første måneden med ordningen, og er dermed aldersgruppen med høyest andel forskuddsmottakere (figur 12). Dette er en typisk aldersgruppe for etableringsfase, hvor mange har en del faste løpende utgifter inkludert boliglån.

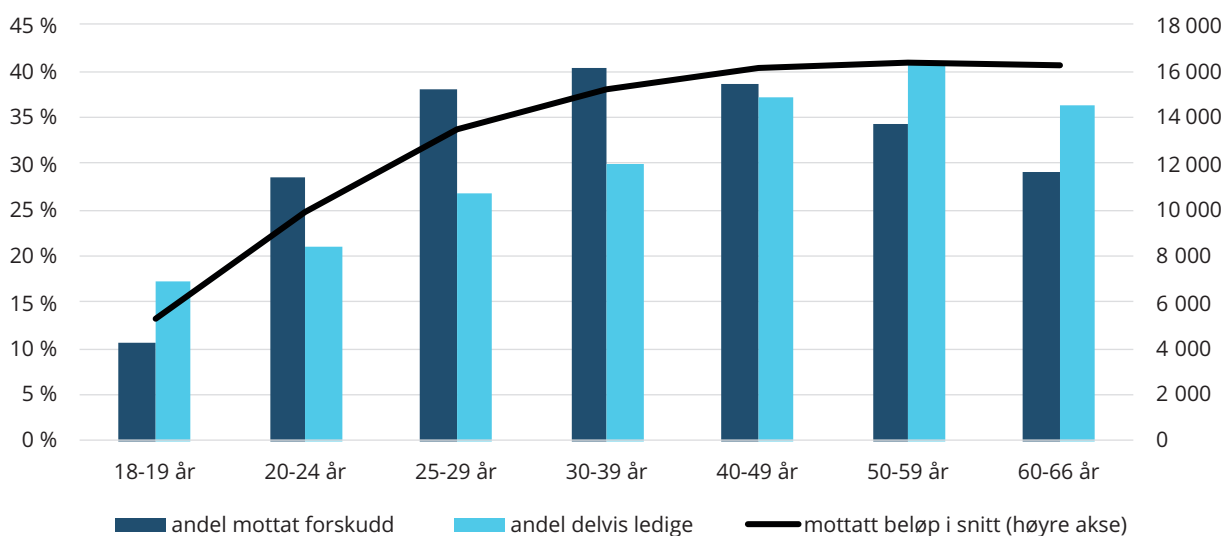
Tabell 1. Sammensetting av gruppen mottakere av dagpengeforskudd og gruppen søkere av dagpenger etter ulike kjennetegn

	Mottatt dagpengeforskudd	Søkt dagpenger
Antall personer	132 341	372 083
KJØNN		
Kvinner	43 %	45 %
Menn	57 %	55 %
ALDER		
18-19 år	1 %	3 %
20-24 år	10 %	13 %
25-29 år	16 %	15 %
30-39 år	29 %	26 %
40-49 år	23 %	21 %
50-59 år	16 %	17 %
60-66 år	5 %	6 %
UTDANNINGSNIVÅ		
Ukjent	4 %	4 %
Grunnskole	10 %	8 %
Videregående skole	56 %	55 %
Høyere utdanning, inntil 4 år	23 %	25 %
Høyere utdanning, over 4 år	7 %	8 %
INNVANDRERBAKGRUNN		
Ikke-innvandrere	68 %	72 %
Innvandrere	32 %	28 %
YRKE		
Barne- og ungdomsarbeid	2 %	2 %
Jordbruk, skogbruk og fiske	0 %	0 %
Butikk- og salgsarbeid	17 %	17 %
Serviceyrker og annet arbeid	13 %	12 %
Reiseliv og transport	19 %	16 %
Kontorarbeid	8 %	8 %
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	4 %	5 %
Helse, pleie og omsorg	4 %	4 %
Industriarbeid	7 %	8 %
Undervisning	1 %	2 %
Akademiske yrker	1 %	1 %
Meglere og konsulenter	4 %	4 %
Bygg og anlegg	8 %	8 %
Ingeniør- og ikt-fag	5 %	5 %
Ledere	8 %	7 %
ARBEIDSSØKERSTATUS		
Helt ledig	64 %	59 %
Delvis ledig	32 %	34 %
Annet	4 %	7 %
FYLKE		
Oslo	19 %	17 %

	Mottatt dagpengeforskudd	Søkt dagpenger
Rogaland	8 %	8 %
Møre og Romsdal	4 %	5 %
Nordland	3 %	4 %
Viken	25 %	24 %
Innlandet	6 %	6 %
Vestfold og Telemark	8 %	7 %
Agder	5 %	5 %
Vestland	11 %	12 %
Trøndelag	8 %	8 %
Troms og Finnmark	4 %	4 %
ARBEIDSSØKERVARIGHET		
Under 1 måned	21 %	31 %
Mellom 1 og 2 måneder	74 %	64 %
2 måneder eller mer	5 %	5 %

Kilde: NAV

Figur 12. Andel søkere av dagpenger som har mottatt forskudd og gjennomsnittlig mottatt beløp etter alder.

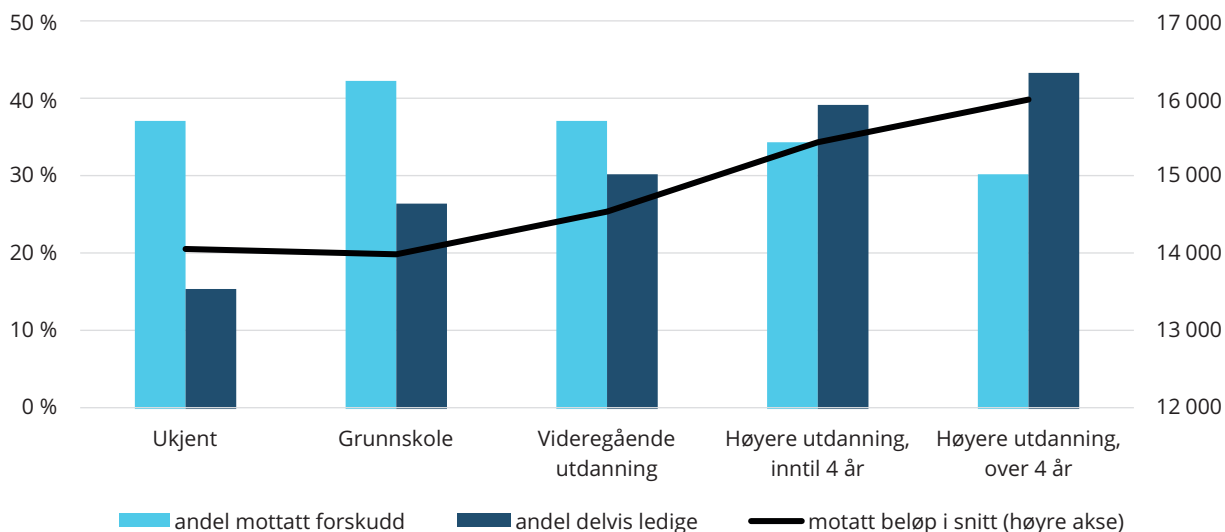
Kilde: NAV

De på 18 – 19 år har lavest andel, der bare 11 prosent av de som har søkt om dagpenger i denne aldersgruppen har mottatt forskudd. En forklaring på dette kan være at de på 18 og 19 år hadde for lav inntekt til å kunne motta dagpenger og dermed forskudd. Aldersgruppene 20 – 24 år samt 60 år eller eldre har også lavere andel mottakere av forskudd på dagpenger enn gjennomsnittet. Det kan være ulike forklaringer for hver av disse aldersgruppene. De yngste mottar også et lavere forskuddsbeløp enn gjennomsnittet, trolig en kombinasjon av deltidsjobbing og lav ansiennitet og

inntekt, noe som kan medføre mindre insentiver for å søke om forskudd. De eldste derimot er de som mottar det høyeste forskuddsbeløpet, noe som kan være en indikasjon på høyere inntekt, bedre økonomi og kanskje mindre behov for å søke om forskudd.

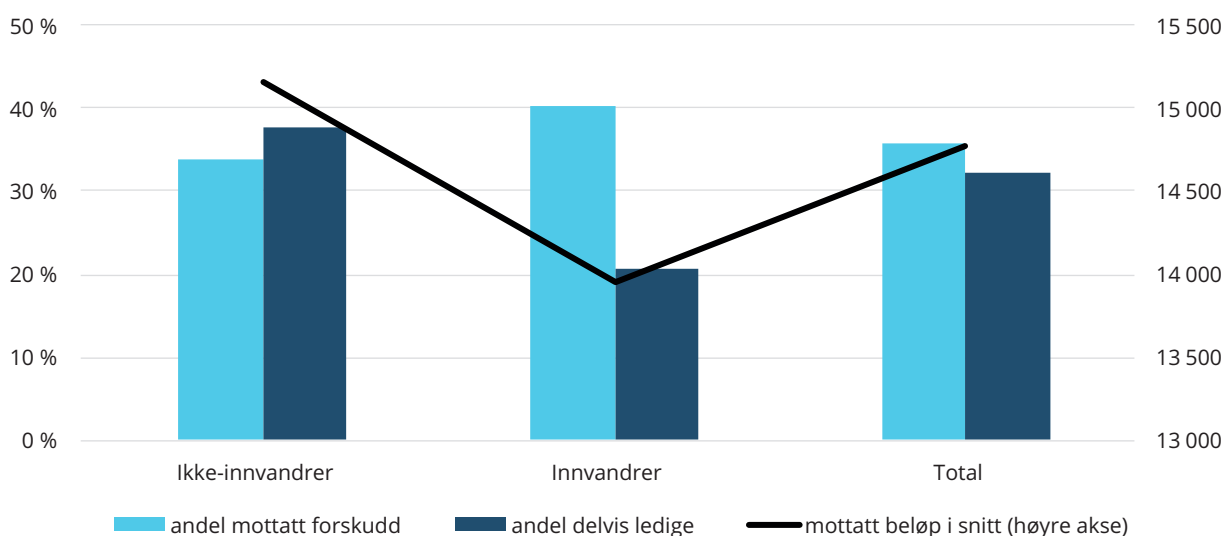
I aldersgruppene 25 til 59 år ser vi i tillegg en negativ sammenheng mellom andel mottakere av forskudd og andel som er registrert som delvis ledig. Det tyder på at de som fortsatt jobber noe, og dermed beholder noe av lønnsinntekten sin, har mottatt forskudd i mindre

Figur 13. Andel søkere av dagpenger som har mottatt forskudd og gjennomsnittlig mottatt beløp etter utdanningsnivå.

Kilde: NAV

Figur 14. Andel søkere av dagpenger som har mottatt forskudd og gjennomsnittlig mottatt beløp etter innvandrerbakgrunn.

Kilde: NAV

grad enn de som fikk redusert arbeidstiden med 100 prosent.

Flere mottakere av forskudd blant de med lavere utdanning og blant innvandrere

Det er høyest andel mottakere av forskudd blant dem med de laveste utdanningene, og det er også disse som typisk har de laveste inntektene. Det er dagpengesø-

kerne med grunnskole som i størst grad har mottatt forskudd (42 %), fulgt av de med videregående skole og ukjent (eller ikke oppgitt) utdanning, begge med 37 prosent (figur 13). Disse har også mottatt et lavere forskuddsbeløp enn gjennomsnittet. De med høyere utdanning lengre enn 4 år har den laveste andelen mottakere av forskudd, med 30 prosent. Videre viser figur 14 at 40 prosent av innvandrerne som søkte om

dagpenger mottok forskudd den første måneden, mens blant ikke-innvandrerne var andelen på 34 prosent, samtidig som de mottok høyere forskuddsbeløp i gjennomsnitt.

Det er tydelig at gruppene som har en høyere andel mottakere av forskudd, også har en lavere andel registrerte som delvis ledig, både når vi ser på ulike utdanningsnivåer eller innvandrerbakgrunn. Disse tallene kan dermed tyde på at motivasjonen for å søke og motta forskudd har vært mindre blant dem med høyere inntekt og som har beholdt en deltidsstilling og dermed ikke tapt all arbeidsinntekt.

Flest mottakere av forskudd innen reiseliv og transport

Det er store forskjeller mellom yrkesgruppene når det gjelder hvor stor andel søkerne av dagpenger som har mottatt forskudd. Reiseliv og transport er en av yrkesgruppene som ble hardest rammet da Norge stengte ned 12. mars, 2020. Det er også yrkesgruppen med høyest andel forskuddsmottakere, der 45 prosent av alle som søkte om dagpenger innen reiseliv og transport mottok forskudd den første måneden. Deretter følger ledere med 39 prosent (figur 15). Antall mottakere av dagpengeforskudd i disse to yrkesgruppene per 28. april tilsvarer henholdsvis 14 og 11 prosent av arbeidsstyrken. Det er innen barne- og ungdomsarbeid samt jordbruk, skogbruk og fiske at andelen dagpengesøkere som mottok forskudd er lavest, med 27 prosent begge. Samtidig er disse to yrkesgruppene de med lavest forskuddsbeløp. Det er imidlertid en mindre tydelig sammenheng mellom mottatt forskuddsbeløp og andel mottakere etter yrke. Mens ledere er yrkesgruppen med høyest mottatt forskuddsbeløp, er dette ikke tilfellet innen reiseliv og transport, som mottar et forskuddsbeløp lavere enn gjennomsnittet. Sammenhengen mellom andel registrerte som delvis ledige og andel mottakere av forskudd er også mindre tydelig etter yrke. Reiseliv og transport har den laveste andelen delvis ledige og den høyeste andelen mottakere, mens det motsatte er tilfellet blant lederne, som har både veldig høy andel delvis ledige (53 %) og mottakere av forskudd.

Det er enda større forskjeller om vi ser på enkelte

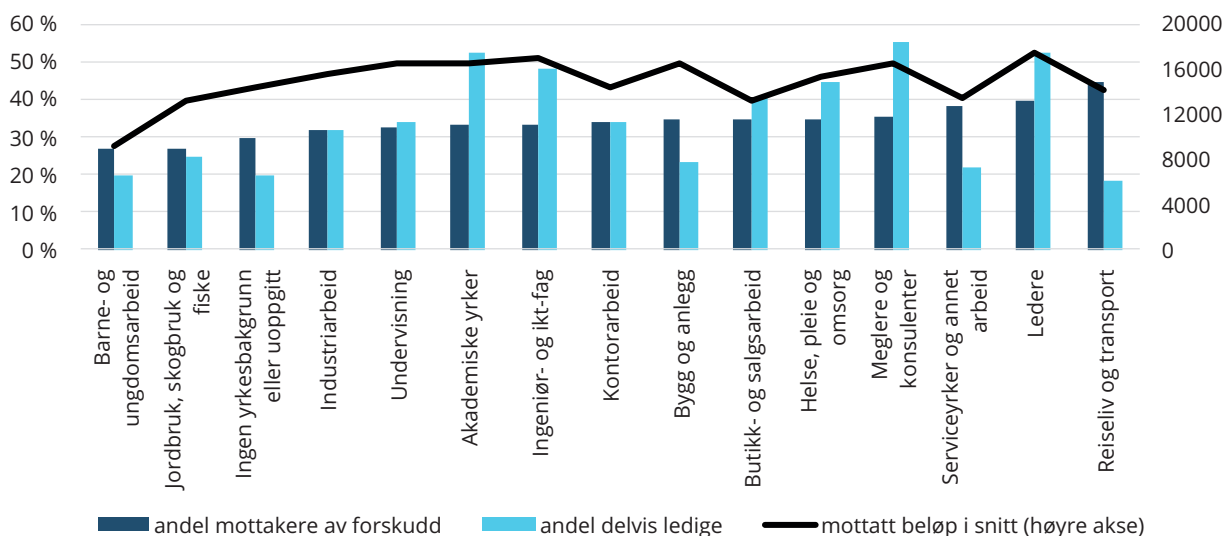
yrker.⁵ Figur 16 viser de topp 25 yrkene med hensyn til antall mottakere av forskudd. Samlet utgjør de 38 prosent av alle forskuddsmottakere. I gjennomsnitt mottok disse 25 yrkene et noe lavere beløp enn hele gruppen av mottakere (14 100 kr). Utdanningssammensetting (ikke vist i figur 15) er også noe annerledes, med en større andel med videregående utdanning (64 %) og en lavere andel med høyere utdanning (21 %). Andelen søkere av dagpenger som mottok forskudd den første måneden i disse yrkene spenner fra 28 prosent, som er tilfellet blant elektrikere, til 65 prosent blant taxisjåførene. Det er også stor variasjon på mottatt beløp og hvordan det henger sammen med andel mottakere. De 4 yrkene med høyest andel mottakere (over 50 %) mottok et beløp nær gjennomsnittet. Blant de 3 yrkene med lavest andel mottakere av dette utvalget på 25 yrker, finner vi både et av yrkene med høyest mottatt beløp (elektrikere) og de to med lavest mottatt beløp. Når det gjelder sammenheng mellom andel mottakere og andel registrerte som delvis ledige i hvert yrke, finner vi noe av det samme mønsteret vi fant for yrkesgruppene. Yrkene med høyest andel mottakere (over 45 %) har en lav andel delvis ledige, med unntak av tannlegesekretær. Men deretter følger 3 yrker som hører til yrkesgruppen ledere, som har både høyere andel mottakere og mottatt beløp enn gjennomsnittet, og høyest andel delvis ledige. Det kan være flere forklaringer på disse forskjellene. En mulig forklaring er at noen yrkesgrupper i større grad har visst om muligheten for å søke om forskudd.

Flest mottakere av forskudd i fylkene med høyest arbeidsledighet

Andelen dagpengesøkere som har mottatt forskudd i hvert fylke varierer mellom 31 og 40 prosent, og bare tre fylker har en større andel mottakere enn gjennomsnittet (figur 17). Vi har allerede vist at forskjeller i mottatt forskuddsbeløp mellom fylkene er marginale, og bidrar derfor ikke til å forklare hvorfor noen fylker har en høyere andel mottakere av forskudd enn andre. Andelen delvis ledige, som vi har brukt som en indikator på hvor mange har beholdt noe arbeidsinntekt og dermed kunne ha mindre behov for inntektssikring,

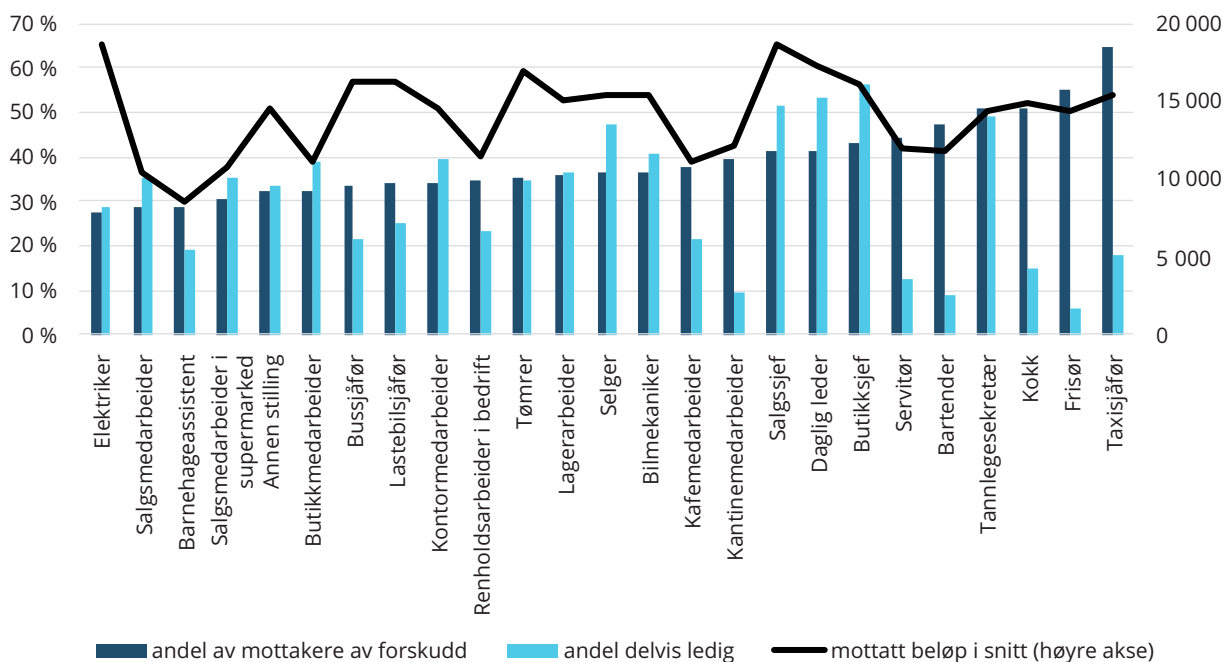
⁵ Finfordelte yrker etter ISCO-klassifisering på 4-siffer-nivå.

Figur 15. Andel søkere av dagpenger som har mottatt forskudd og gjennomsnittlig mottatt beløp etter yrke.

Kilde: NAV

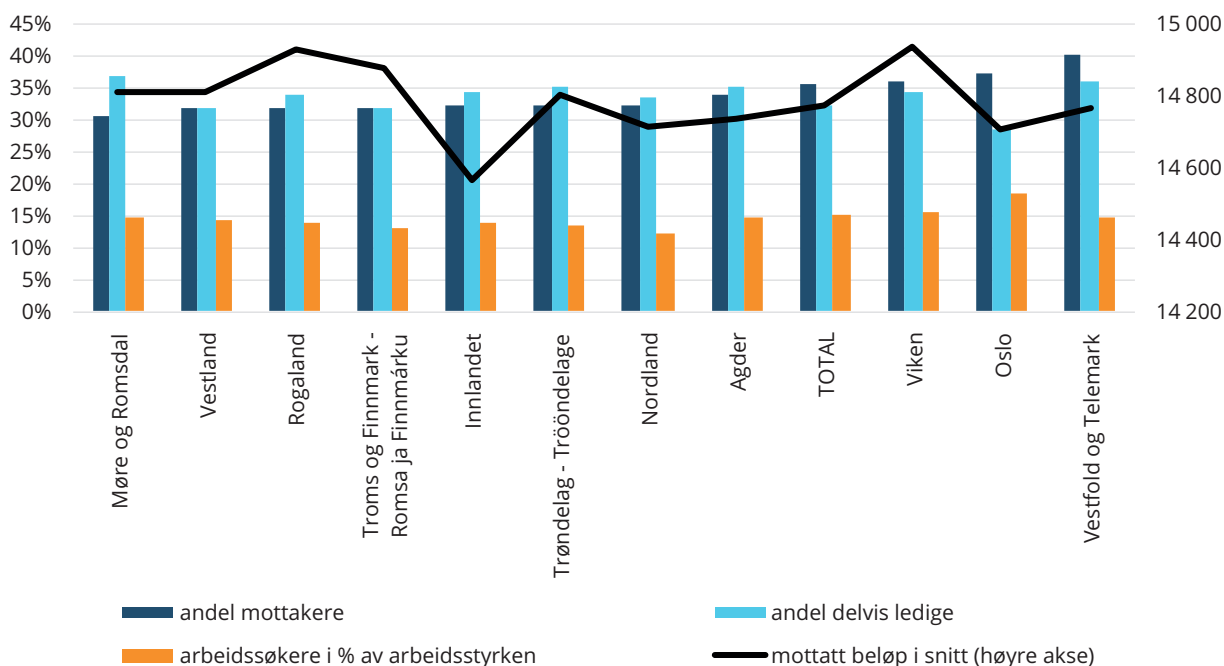
Figur 16. Andel søkere av dagpenger som har mottatt forskudd. Finfordelte yrker.

Kilde: NAV

kan forklare andelen mottakere av forskudd i noen fylker. For eksempel har Møre og Romsdal både den laveste andelen forskuddsmottakere og den høyeste andelen delvis ledige. Oslo er fylket med nest høyest andel mottakere av forskudd og den laveste andelen

delvis ledige. I andre fylker er ikke denne sammenhengen gjeldene: som Vestfold og Telemark, der andel forskuddsmottakere er høyest og andel delvis ledige nest høyest. Ett felles trekk vi finner blant fylkene med høyest andel forskuddsmottakere, som er

Figur 17. Andel søkere av dagpenger som har mottatt forskudd og gjennomsnittlig mottatt beløp etter fylke.

Kilde: NAV

Vestfold og Telemark, Oslo og Viken, er at disse 3 fylkene hadde høyest arbeidsledighet ved utgangen av april, med henholdsvis 15, 18 og 16 prosent av arbeidsstyrken registrert som helt ledig, delvis ledig eller arbeidssøker på tiltak.

Vi har vist at blant de yngste og de eldste dagpengesøkerne er det færre som har mottatt forskudd, mens andel mottakere er høyere blant de mellom 25 – 49 år. Ulik alderssammensetting eller søketilbøyelighet i de ulike aldersgruppene kunne også bidra til å forklare forskjeller i andel mottakere mellom fylkene. Tabell 2 viser at fylkene med høyest andel forskuddsmottakere, har stor sett også en høyere andel mottakere i hver aldersgruppe. I Oslo, som har en lavere andel mottakere under 25 år enn gjennomsnittet, har til gjengjeld en klart høyere andel i de andre aldersgruppene. I Vestfold og Telemark har alle aldersgrupper en betydelig høyere andel mottakere enn gjennomsnittet. Det er uklart hvorfor, men en mulig forklaring kan være at ordningen har vært bedre kjent i dette fylket.

Konklusjon og diskusjon

132 000 personer, eller 4,7 prosent av arbeidsstyrken, hadde mottatt dagpengeforskudd ved utgangen av april. Da hadde ordningen med forskuddsutbetaling av dagpenger vært tilgjengelig i én måned. Antallet dagpengesøkere på det tidspunktet var imidlertid betydelig høyere, og antall forskuddsmottakere utgjør bare 36 prosent av disse. Det kan være flere grunner til at flertallet av dagpengesøkere ikke har søkt om forskudd.

Forskudd på dagpenger kan søkes kun på nav.no, og den digitale søknadsprosessen kan være en barriere for de som har svak brukerkompetanse i digitale hjelpemidler. Det kreves også elektronisk ID, men vi har ikke data på hvem som eventuelt ikke har dette. Selv om de lokale NAV-kontorene ikke har hatt ordinære åpningstider i mars og april 2020 som følge av koronaviruset, har det likevel vært mulig å møte etter avtale for de som trengte bistand til å registrere seg som arbeidssøker og søke om økonomisk støtte som dagpenger og forskudd på dagpenger. Andelen mottakere av forskudd var lavest blant de med høyere utdanning og blant de yngste, som er grupper som

Tabell 2. Andel mottakere av dagpengeforskudd etter alder og fylke

	18-19 år	20-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-66 år	Alle
Vestfold og Telemark	12 %	34 %	42 %	45 %	45 %	38 %	33 %	40 %
Oslo	9 %	26 %	38 %	41 %	40 %	38 %	34 %	37 %
Viken	11 %	28 %	38 %	40 %	39 %	36 %	30 %	36 %
TOTAL	11 %	29 %	38 %	40 %	39 %	34 %	29 %	36 %
Agder	9 %	28 %	36 %	40 %	37 %	32 %	26 %	34 %
Nordland	9 %	30 %	36 %	38 %	36 %	30 %	22 %	32 %
Trøndelag - Trööndelage	10 %	26 %	33 %	39 %	37 %	30 %	24 %	32 %
Innlandet	8 %	26 %	36 %	38 %	34 %	30 %	26 %	32 %
Troms og Finnmark - Romsa ja Finnmarku	11 %	28 %	35 %	38 %	34 %	30 %	24 %	32 %
Rogaland	8 %	25 %	35 %	36 %	35 %	30 %	26 %	32 %
Vestland	10 %	25 %	34 %	36 %	36 %	30 %	26 %	32 %
Møre og Romsdal	12 %	26 %	34 %	37 %	32 %	29 %	21 %	31 %

Kilde: NAV

vanligvis kjennetegnes av god digital kompetanse. Våre data tyder derfor ikke på at svak digital kompetanse kan ha vært en viktig grunn til at bare 36 prosent av de som søkte om dagpenger har mottatt forskudd, selv om vi ikke kan utelukke at det gjelder for noen.

Behovet for forskuddsutbetaling av dagpenger kan ha vært mindre presserende for de med bedre økonomi og oppsparte midler. Trolig har disse da valgt å vente til dagpengesøknaden er ferdigbehandlet og på den ordinære utbetalingen av dagpengene. Eventuelt at de vil søke om forskudd på et senere tidspunkt, dersom perioden som arbeidsledig eller permittert blir langvarig. Om vi tar mottatt forskuddsbeløp som en indikasjon på inntekt, kan denne hypotesen finne støtte i våre data. Vi har funnet at andelen dagpengesøkere som mottok forskudd den første måneden er lavere blant de eldre og de med høyere utdanning. Disse gruppene fikk videre utbetalt et høyere beløp enn gjennomsnittet. Det var også flere forskuddsmottakere registrert som delvis ledig blant de eldre og de med høyere utdanning. De delvis ledige har beholdt noe inntekt, siden de fortsatt jobber, men i redusert stilling. Blant de med lavere utdanning og de med innvandrerbakgrunn, som mottok et lavere forskuddsbeløp enn gjennomsnittet, var andelen mottakere av forskudd høyere. Disse to gruppene har også en lavere andel registrert som delvis ledig, som innebærer at flere av dem har fått redusert arbeidstiden med 100

prosent og dermed mistet all lønnsinntekt. Vår analyse kan derfor tyde på at motivasjonen for å søke og motta dagpengeforskudd har vært mindre blant dem med høyere inntekt og de som har beholdt en deltidsstilling og noe lønnsinntekt, og at de som har hatt størst behov for inntektssikring har benyttet seg av forskuddsordningen i større grad.

De yngste skiller seg imidlertid ut. De hadde både lavest utbetalt beløp og lavest andel mottakere av forskudd. Bare 11 prosent av 18- og 19-åringene som søkte om dagpenger, mottok forskudd. Dette kan henge sammen med flere ting. Dersom de unge ikke tidligere har vært i kontakt med NAV, kan det for eksempel være vanskeligere for dem å orientere seg i velferdssystemet enn for de eldre. Dersom de har tjent veldig lite, kan det også være at de ikke har så stort insentiv til å søke om forskudd. Minstebeløpet ved full permittering eller ledighet er 2 800 kroner, men beløpet vil være mindre dersom de er delvis ledige eller delvis permitterte.

Sammenhengen mellom størrelsen på mottatt forskuddsbeløp, andel som er delvis ledige og andel forskuddsmottakere er også mindre tydelig når vi ser fordelingen etter yrke. Koronapandemien og tiltakene satt i verk for å begrense spredningen har rammet det norske arbeidsmarkedet hardt og bredt. Arbeidsledigheten har økt kraftig blant mange yrkesgrupper som

vanligvis ikke er utsatt for konjunktursvingninger, og mange av de som nå har blitt registret som arbeidssøkere har sannsynligvis hatt lite å gjøre med NAV tidligere. Vi har funnet store forskjeller mellom yrkesgruppene når det gjelder i hvor stor grad de mottok forskudd. I våre analyser av yrker, varierte andelen forskuddsmottakere mellom 28 og 65 prosent.

En mulig forklaring på at kun 36 prosent av dagpengesøkerne har søkt om forskudd kan være at de faktisk ikke har kjent til ordningen. Vi har ikke data på dette og har heller ikke studert hvordan og i hvilke kanaler informasjonen om ordningen med forskudd på dagpenger har blitt delt. Det er behov for mer kunnskap om hvordan forskudd på dagpenger har fungert som en kriseordning. Denne artikkelen ble publisert da ordningen med forskudd på dagpenger var knappe to måneder gammel. Formålet har vært å gi en første deskriptiv oversikt over hvordan ordningen har fungert den første måneden. Det er ikke mulig å fastslå ved hjelp av en deskriptiv analyse hvilke kjennetegn ved dagpengesøkerne som kan ha hatt sterkest betydning for å søke og motta forskudd på dagpenger. Det vil derfor være behov for å følge opp denne artikkelen med en analyse av en lengre tidsperiode og flere individkjennetegn for å statistisk modellere og i større grad kunne fastslå hvilke faktorer som har hatt betydning for forskjeller i bruken av ordningen forskudd på dagpenger. Resultatene fra en slik analyse vil hjelpe oss å forstå bedre hvorfor bare en tredel av dagpengesøkerne benyttet seg av forskuddsordningen den første måneden. Dette kan også bidra med kunnskap om hvordan personer med ulike behov for inntektssikring tilpasser seg nye ordninger og om tilgang til informasjon og formidling spiller en rolle.

Litteratur

Bratsberg, B., Eielsen, G., Markussen, S., Raaum, O., Røed, K. og Vigtel, T. (2020) Koronakrisens første uker- hvem tok støyten i arbeidslivet? https://www.frisch.uio.no/om-oss/Nyheter/pdf/2020/artikkelpreprint_hvem_tok_stoyten_200408.pdf hentet 4.6.2020

Gjerde, A., Jensen, M.E., Sørbø, J. (2020) Den store nedstengningen – Arbeidsmarkedet gjennom første del av koronakrisen. Arbeid og velferd nr. 2 2020. NAV.

Gjerde, A. (2020) Arbeidsmarkedet nå – april 2020. NAV-notat. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/arbeidssokere-og-stillinger-statistikk/hovedtall-om-arbeidsmarkedet/arbeidsmarkedet-na> hentet 4.6.2020

NAV (2020) Forskudd på dagpenger for permitterte og arbeidsledige. Informasjon på NAVs nettside. <https://www.nav.no/no/person/innhold-til-person-forside/nyttig-a-vite/kampanje-korona/forskudd-pa-dagpenger-for-permitterte-og-arbeidsledige> hentet 4.6.2020